

افزایش سازگاری و کاهش خطر در برابر تغییر اقلیم محلی و منطقه‌ای با استفاده از دانش

سنتی جمع آوری آب

طاهره انصافی مقدم¹*

¹ موسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، تهران

*مسئول مکاتبات: taherehensafimoghaddam@gmail.com

چکیده: تأسف‌بارترین حقیقت در مورد تغییرات اقلیمی، این است که کشورهای که به واسطه تأثیرات این پدیده با عواقب بدتری روبرو خواهند شد، در زمره فقیرترین آن‌ها هستند. در مناطقی از جهان که اکنون برای ساکنان محلی مواد غذایی کمتری نسبت به نیازمندی‌های معیشتی فراهم می‌شود، جمع‌آوری آب در مقابله با خشک‌سالی می‌تواند روش و ابزار مهمی محسوب گردد. آب یکی از علل اساسی درگیری در دارفور سودان بود. سال‌های طولانی جنگ و خشک‌سالی و بهره‌برداری با شیوه‌های سخت، آب را برای مردم دارفور بیشتر از پیش پر هزینه و باارزش ساخته و بر رشد فزاینده آوارگان داخلی ناشی از درگیری‌ها و فشار بیشتر بر منابع محدود آب و کمک به زوال منابع طبیعی و زیرساخت شهرها افزوده است. محدوده مکانی این پژوهش در دارفور (سودان) و محدوده زمانی آن به داده‌های 1950 تا 2010 مربوط می‌شود. روش انجام پژوهش، روشی تحلیلی همراه با مطالعه کتابخانه‌ای بوده است و روش تحقیق اطلاعات جمع‌آوری شده، تجزیه و تحلیل داده‌های سازمان‌های جهانی است. علاوه بر تحلیل آماری، این مقاله با توصیف وضعیت وخیم دارفور که در آن تغییرات آب و هوا، رشد سریع جمعیت و تخریب محیط‌زیست با کاهش منابع طبیعی و بحران آب به رقابت پرداخته به رشته تحریر درآمده و اهمیت و نقش توأمان عوامل اجتماعی و آب‌وهوایی در بحران آب را مورد تأکید قرار داده است. این بحران، به نوبه خود با درگیری‌های اخیر که فوران آن در سال 2003 آغاز شد، به مرگ ده‌ها و صدها هزار نفر منجر گردید و تاکنون حدود 2 میلیون آواره بر جای گذاشته است. بر مبنای تحقیقات به عمل آمده رابرت چمبرز، کشاورزان در مقام معلمان عمل می‌کنند. دانش فنی و بومی این طبقه بسیار مستدل بوده و گاهی بخشی از قدرت آنان محسوب می‌شود. در واقع دانش سنتی و مهارت‌های بومی کشاورزان، توانمندی‌هایی است که آنان را قادر می‌سازد با چالش‌های روزمره زندگی به نحو شایسته‌ای مقابله کنند. اما در بحران آب دارفور صرفاً اولویت بخشی به کشاورزان و روستائیان، منجر به رهیافت عملی در قبال توسعه پایدار نشد. بلکه برنامه‌های متعددی توسط نمایندگی‌های برخی از دولت‌های جهان در زمینه توسعه سیستم‌های اصلاح شده استحصال آب آغاز شد. اکنون دریافته شده که لازم است در مناطق که با تغییر اقلیم محلی و منطقه‌ای مواجهند خیلی بیشتر کار شود. این مقاله حاوی تجربه‌های مهمی است که می‌تواند برای توجه مسئولین به منظور استحصال آب در مناطقی که دارای معضلات سخت محیطی بوده و در معرض مخاطرات غیرمعمول همیشگی کمبود آب هستند، مفید واقع شود.

کلیدواژه‌ها: تغییرات اقلیمی، توسعه پایدار، بحران آب، استحصال آب، دانش بومی یا سنتی